

KÖNYVISMERTETÉS

TÁRSADALOM ÉS CSALÁDKUTATÁS. EGY FRANCIA-MAGYAR GENEALÓGIAI KIADVÁNY BEMUTATÁSA.¹

Ildikó Szerényi–József Berkes: *Retrouver ses ancêtres hongrois*. Archives & Culture, Paris; Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest, 2016. 128 p. (ISBN 978-2-35077-273-8)

Mielőtt a kiadvány konkrét bemutatását megkezdeném, engedjék meg, hogy pár percig elméleti fejtegetésekbe bocsátkozzam, meglátják, nem lesz öncélú.

Nyugdíjba vonulásom óta európai történelem- és társadalomfilozófiai kérdésekkel foglalkozom. A jövőd könyvem – melynek címe Egyén és közösség lesz – egyik fejezete az *identitásról* fog szólni. Az identitás önazonosítást jelent, azt, hogy az egyén hogyan határozza meg, hova sorolja be önmagát. Lévnén, hogy az ember közösségi lény, ez a meghatározás és besorolás csak közösségekhez viszonyítva lehetséges. Mivel sok közösséghez tartozunk, ezért az identitásunk is sokrétű. Így lehetek én például európai, magyar, református, levéltáros, budapesti, családos ember stb. egyidejűleg. Az identitás lényegében a közösségekhez való viszonyunkat mutatja.

A sok egyéni identitásból, ezek eredőjéből létrejön a közösségi tudat: így beszélhetünk francia, magyar, muszlim, keresztény, levéltáros stb. identitásról. Az identitás, pontosabban annak tartalma történelemformáló erő. Két példa: 1) a két világháború között a német nemzettudat gyökeresen átalakult, a következményeket ismerjük; 2) 1789-ben a francia forradalom első napjaiban megalkották a trikolorót, ez szimbolizálta a francia nemzet létrejöttét; a francia zászló fémjelezte nemzetalkotás évtizedekig mintaként szolgált egész Európában, sőt később Európán kívül is.

Nem tudom megállni, hogy ne hozzak fel egy harmadik példát: napjaink Európáját. Európa, de különösen Nyugat-Európa – az ottani nemzetek többsége – súlyos identitászavarban szenved, és ha egy civilizáció vagy ország mentálisan meggyengül, annak súlyos következményei lesznek, a történelmi példák legalább is ezt mutatják. Nagy a baj, és sajnos ez az európai politikai és szellemi elitben még nem tudatosult.

Az egyén tudatának fontos része a családi identitás, és itt nem csak az úgynevezett nukleáris családra (szülők és gyerekek) kell gondolni, hanem a nagycsaládra is, melyben több generáció is benne

foglaltatik, azok az elődök is, akik már nem élnek. A *családkutatást én elsősorban identitáskeresésnek* tekintem, és mint ilyent, a mentálhigiénia fontos eszközének. Jó ha tudjuk, hogy kikhez tartozunk, hogy kiknek tartozunk.

A modern családkutatás tipikusan *nyugati/európai jelenség*. Az Egyesült Államokból indult ki az 1950-es években. Kézenfekvő magyarázat, hogy Amerika a bevándorlók hazája, egy olvasztótéglé, és logikus, hogy a már amerikaivá lett emberek érdeklődni kezdtek a gyökereik iránt. Ez igaz, de mégsem elegendő magyarázat, mert a mélyben, erősebb társadalmi és mentális erők is dolgoztak. A családkutatási *boom* (hogy ezzel a szép magyar szóval éljek) ugyanis történelmileg-társadalmilag determinált.

A Bibliában érzékletesen le van írva a túlvilági, isteni *paradicsom*. Az öntudattól duzzadó modern ember többször is megkísérelte megvalósítani a saját paradicsomát – itt a Földön. A kelet-európai kollektivista és ateista ember paradicsoma lett volna a *kommunizmus*, ezzel kapcsolatban nekünk, itteni idősebbeknek, sok tapasztalatunk van. De a nyugati, ateista ember – aki történetesen individualista – létre is hozta a saját paradicsomát: ezt nevezzük *fogyasztói társadalomnak*. Hogy ez utóbbi kísérlet mennyire sikerült, illetve hogy sikerülni fog-e egyáltalán, erre vonatkozóan erős kételyeim vannak, de ez most nem lényeges. A lényeg a mi szempontunkból az, hogy mindkét kísérletnek komoly következményei lettek. Az egyik fontos következmény az, hogy a modern ember – mindkettő, a keleti kollektivista és a nyugati individualista egyaránt – *elvágtá a tradicionális* közösségek összetartó szálait. Az elmúlt egy-két évtizedben az utolsó, eddig még ellenálló közösség, a család felbomlásának vagyunk a tanúi. Persze a modern kollektivista vagy individualista ember is létrehozott új közösségeket, de ezek vagy már szétestek – lásd például a szocialista munkabrigádokat –, vagy instabilak, képlékenyek – lásd például a civil közösségeket –, és nem képesek betölteni az űrt. Valós közösségek nélkül pedig nincs identitás, pontosabban identitászavar van.

Van egy másik lényeges dolog, amiben nagy a hasonlóság a kommunista és a fogyasztói paradicsom között: ez a múlthoz való viszonyulás. A modern ember állandóan a jövőbe tekint – látszólag, teszem hozzá, mert valójában a mának él. „A múltat végképp eltörölni!” – ugye emlékszünk a kommunista jelszóra és az Internacionálé dalszövegére! De ha körülnézünk, hasonló szemléletet látunk a szép új fogyasztói világunkban: ami nem a legújabb, az elavult és eldobandó, a negyvenéves ember már öregnek számít a munkaerőpiacon, az ifúságkultusz együtt jár az időséssel szembeni

¹ Elhangzott 2016. október 27-én a budapesti Francia Intézetben.

megvetéssel, a gyerekek alig ismerik a nagyszüleiket, a felmenőikről pedig nem is hallottak. A modern ember *elvágtá a múlthoz vezető szálakat*, ami történelmi diszkontinuitást jelent, és aminek gyökértelenség a következménye.

Ebből az identitászavarból és gyökértelenségből ered a modern családkutatás mint társadalmi jelenség: a közösségeiben bizonytalan vagy egyenesen közösségek nélkül maradt modern ember így próbálja – virtuálisan – megtalálni az elveszett közösségét, a nagy-családját, és így próbálja rekonstruálni a történelmi kontinuitást.

Ha mindezt tekintetbe vesszük, akkor világossá válik, hogy miért az 1950-es években és miért Amerikában kezdődött a családkutatási hullám. És az is érthető lesz, hogy ez a „mozgalom” miért terjedt át Európára 10–20 évvel később: a kontinensünk nyugati felében körülbelül ekkortól datálódik a fogyasztói társadalom, és ezzel párhuzamosan felgyorsult a közösségek bomlása. Némi fáziskéséssel a hullám elért Kelet-Európába is, és bár a fogyasztói társadalom itt csak részben valósult meg a 1990-es évektől kezdődően, a közösségek már itt is szétestek, részben az előbb említett strukturális okok miatt.

A fentiekből kitűnhet, hogy a családkutatást általában, és minden kiadványt, egyesületet, rendezvényt, tanfolyamot stb., ami ezt a célt szolgálja, én pozitív dolognak ítélek, mert némiképp ellensúlyozhatja a társadalmi elidegenedést.

*

Több okból is irigylésre méltó a *Retrouver ses ancêtres...* (Keresem az őseimet...) című francia sorozat. Nagyon igényes a kötetek szerkesztői-grafikai munkája. Sok, francia nyelvterületre vándorolt náción leszármazottai találnak részletes útmutatást az elődeik felkutatásának lehetőségeiről. De ami engem a legjobban megragadott, az a tartalmi komplexitás, ami a következő ismertetésből, gondolom, ki fog tűnni. Viszont ez a komplexitás csapdát is rejthet, mert a kötött terjedelemből miatt sok mindenről kell nagyon röviden beszélni. Borotvaélen egyensúlyoztak a magyar kötet szerzői, mert például pár oldalon kellett összefoglalniuk a könyv témájához szükséges legfontosabb magyar történelmi eseményeket, úgy, hogy egyúttal informatívak is legyenek. Hasonló dilemma merülhetett fel a történelmi földrajz leírásnál vagy a közigazgatási változások ismertetésénél. Az olvasó fogja eldönteni, hogy ez mennyire sikerült.

Bár a kiadvány magyar ősről szól, azt nem szabad csak magyar szemmel olvasni. Egy tudományos ismeretterjesztő könyv sikerének egyik kulcsa az, hogy mennyire tudja felmérni a jövőbeli olvasók tudását és érdeklődését, mert csak így tudja megfelelően prezentálni a mondanivalóját. A szerkesztő és a szerzők nyilvánvalóan tisztában voltak ezzel a követelménnyel. Ahogy én látom, a szerzők által elképzelt, átlagos olvasó már nem vagy rosszul beszél magyarul, keveset tud a magyar történelemről és viszonyokról, nem ismeri a jogi környezetet és a genealógiai forrásokat, a levéltári kutatásban pedig teljesen járatlan. Ennek megfelelően kellett röviden és érdekesen (színesen) tájékoztatni az olvasót.

A könyv bőven el van látva illusztrációval, összesen 126 db szerepel a 128 oldalon. Minden fejezetcímet egy rövid tartalmi kivonat követ. A könyv populáris jellegét erősítik a lapszéleken, szövegdobozokban megjelenő kiemelések. Ezek olyan dolgokra hívják fel a frankofón olvasó figyelmét, melyek fontosak a tárgyalt témával kapcsolatban, esetleg kuriózumok.

Most lássuk röviden, hogy *konkrétan mit tartalmaz* a könyv.

A bevezető után egy általános információkat tartalmazó fejezet (*Présentation générale*) következik, amiben szerepel egy, a genealógiai vonatkozásokat kiemelő történelmi bevezetés és egy vázlatos történelmi földrajzi leírás. Két oldal van a genealógiai kutatás jogi feltételeiről. Olvashatunk a magyar családnevekről és névadásokról, végül a legfontosabb magyar genealógiai forrásról, az Országos Levéltár anyakönyvi mikrofilm gyűjteményéről (*La collection des microfilms*). Én ezt az alfejezetet a forrásokhoz tettem volna.

A következő fejezet a családkutatásnál szóba jöhető legfontosabb társadalmi csoportokat, rétegeket tárgyalja (*Les groupes sociaux*), a nemeseket, a polgárokat, a jobbágy-parasztokat stb., lévén, hogy eltérő volt a társadalmi helyzetük és a jogállásuk, ezért más források vonatkozhatnak rájuk.

A leghosszabb fejezet – logikusan – a családkutatásnál használható forrásokról szól (*Les sources*). A források közül – szintén érthetően – az egyházi anyakönyvek tárgyalatnak a leghosszabban. Az olvasó némi egyház- és vallástörténelmi ismertetés után megismerkedhet az anyakönyvek nyelvvel, gyakorlati, hasznos tanácsokat kap a kutatást illetően. A könyvben az egyházi anyakönyvek után következnek az állami anyakönyvek.

Bár a genealógiai kutatások legfontosabb forrásbázisát az egyházi és az állami anyakönyvek adják, ez nem jelenti azt, hogy más, kiegészítő fontos források ne jöhetnének szóba. Így ismerteti a könyv a nemesség-, illetve címeradományozással kapcsolatos iratokat, a 19–20. században keletkezett genealógiai gyűjteményeket (Daróczy, Nagy Iván stb.), majd a különböző történelmi összeírásokat (adóösszeírások, nemesi összeírások stb.). Mivel szorosan összekapcsolódnak a forrásokkal, ismertetőt olvashatunk a névváltoztatásokról, az amerikai kivándorlással kapcsolatos iratokról, a nagy, 18. századi betelepítésekkel kapcsolatos iratokról, majd a canonica vizitációkról, vállalati-intézményi személyzeti nyilvántartásokról... Nem folytatom, ebből is látszik, hogy a szerzők minden lényeges családkutatási forrást számba vettek.

A kiadvány egy fontos fejezete hasznos információkat ad a kutatóknak (*Informations pratiques*). Így olvashatunk a mikrofilmes kutatásról, az anyakönyvek digitalizálási projektjéről, a másolatképről. Az on-line kutatással kapcsolatban részletes, képi illusztrációkkal meg támogatott gyakorlati tanácsokat kap a kezdő kutató. Bár a kiadvány szerzői az Országos Levéltár munkatársai voltak, nem vakította el őket az intézményi sovinizmus, más szervezetek munkájára és adataira is felhívják a figyelmet. Így szerepel ebben a fejezetben a MACSE (Magyar Családtörténet-kutató Egyesület) tevékenysége, a Mormon Egyház által működtetett *Family Search*, amely a világ legnagyobb genealógiai gyűjteményét gondolzza, valamint a magyar egyházi levéltárak digitálisan elérhető iratanyaga.

Nagyon hasznos lehet a kezdő kutatóknak az az alfejezet (*Étude de cas d'une recherche généalogique*), melyben egy képzeletbeli család példáján írják le a szerzők a kutatási módszereket: a kiindulópontot Tóth József adatai jelentik, aki 1891. október 20-án született Szabadkán, és akit katolikusként kereszteltek meg... Hasonlóan praktikus az az alfejezet (*Les difficultés de la recherche*), amely a családkutatási munka várható nehézségeit írja le.

A könyvet egy viszonylag terjedelmes függelék zárja. Találhatunk itt rövid ismertetőt néhány magyar származású, Franciaországban is ismert művészről, történelmi személyről Bercsényi Lászlótól (*Ladislas de Bercheny*, Franciaország marsallja, a francia

könnyűlovasság – huszárok – megszervezője) kezdődően, Vásárhelyi Győzőn (*Victor Vasarely*) keresztül *Nicolas Sarkozy*ig bezárólag. Ennél praktikusabb információ egy latin-magyar-német-francia syllabus a genealógiai forrásokban gyakran előforduló szavakról és kifejezésekről, ami segítséget jelenthet az amatőr kutatóknak. Hasonlóan hasznos lehet a jelentősebb helységek listája a latin, német, magyar, szlovák stb. neveikkel, valamint az 1913-as magyarországi megyék felsorolása. A fejezet és a könyv lezárásaként egy részletes bibliográfiát olvashatunk, valamint egy címjegyzéket az információs forrásként szóba jöhető levéltárakról és intézményekről.

Összefoglalva: egy nagyon gazdag, konkrét és átvitt értelemben egyaránt színes kiadvány áll a magyar származású frankofón közönség részére. Példaként szolgálhat a magyar családkutatási könyvkiadás számára.

Körmeny Lajos

Nándor Dreisziger: Church and Society in Hungary and in the Hungarian Diaspora. University of Toronto Press. Toronto–Buffalo–London. 2016. 476 p. (ISBN 978-14426-3740-5)

Nándor Dreisziger, a Royal Military College of Canada professzor emeritusának legújabb monográfiájának az adja meg a jelentőséget, hogy angol nyelven még nem jelent meg átfogó magyar egyháztörténet, továbbá a magyar diaszpóra egyházainak történetét sem vizsgálták még ilyen globális kontextusban. Annak ellenére, hogy a neves történész eddigi kutatási területei ettől eltérőek – főleg az 1956-os forradalom és a két világháború közötti diplomácia története – voltak, egy rendkívül alapos és szisztematikus leírást ad a magyarság történelmi egyházainak történetéről.

A kötet Horváth Tibor SJ munkásságának állít emléket, aki részt vett a Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség (METEM) létrehozásában, amelynek folyóirata a Magyar Egyháztörténeti Vázlatok – Regnum. Emellett pedig egy, a diaszpórában élő magyarság egyházait leíró enciklopédiának készítésével és az ehhez szükséges források összegyűjtésével foglalkozott egészen 2008-ban bekövetkezett haláláig. Ebből is látható, hogy a különböző, távoli emigrációs közösségekben mekkora az igény az információszerzésre és átadásra. Az említett forrásgyűjtemények felhasználásával igyekezett a szerző a felhalmozott tudást a magyar diaszpórák egyházairól egy monográfia keretein belül összefoglalni.

A kötet arányos és jól tagolt felosztásának, szerkesztési módjának értelmezéséhez a szerzői előszó nyújt segítséget, ahol Dreisziger leírja, hogy a mű elsődleges célközönsége az észak-amerikai, többségében angolul olvasó magyar diaszpóra és tudományosság tagjai. Az első hét fejezet, amely Magyarország történetére fókuszál, a címnek megfelelően a kötetnek közel felét teszi ki. Két fejezetben tárgyalja a magyar egyháztörténet főbb tendenciáit a középkortól a modern korig (35–94. o.). Majd a két világháború közötti Magyarország egyházi viszonyait és 1944–1989 közötti időszak tendenciáit írja le két külön fejezetben (95–138. o.). További két részben vizsgálja az országhatáron kívül élő magyar kisebbség és azok egyházainak életét (139–183. o.).

A következő hét fejezet a magyar diaszpóra társadalomtörténetének egyházi vetületeit tárja fel rendkívül szisztematikusán: térben, időben és felekezetek szerint elválasztva a különböző részek

tartalmát. A nyolcadik fejezet a nyugat-európai magyar emigrációs közösségeket vizsgálja az előző szempontok szerint strukturálva (184–211. o.). A kilencedik és tizedik fejezet az Egyesült Államok és Kanada magyar emigránsainak történetét dolgozza fel a 19. század közepétől majdhogynem napjainkig, rendkívüli részletességgel és precizitással (212–282. o.). Külön figyelmet érdemel, hogy milyen kapcsolódási pontok vannak az emigrációs közösségek életének és egyházi struktúrájának fejlődése között. Felfedezhető az a jelenség, hogy a különböző emigrációs hullámok nem feltétlenül integrálódnak az előbb érkező diaszpóra közösségek által alapított kulturális és egyházi intézményekbe. Ilyen szempontból érdemes megemlíteni, hogy az egyházak például az 1956-os forradalmat követő menekülthullám befogadása során óriási szerepet játszottak az újonnan érkezők elhelyezésében és támogatásában. Később, főleg ennek a hullámnak köszönhetően elindult egy nagy templomépítési folyamat a magyar egyházi közösségek körében (Kanadában: Calgary, Edmonton, London, Winnipeg, Hamilton). Ennek köszönhetően beszélhetünk az 1970-es és 1990-es évek közötti „aranykorról” az emigráció (egyházi) életében, ami után már egy hanyatló tendencia mutatkozik, köszönhetően az elkerülhetetlen asszimilációnak. Erre a jelenségre adott modern válasz volt például a torontói Szent Erzsébet Plébánia részéről, hogy az egyre inkább a település más területeire költöző magyarságot követve 1984-ben új épületbe költözött. A monográfia komplexitásához hozzájárul, hogy a tizenegyedik és tizenkettedik fejezetben (283–315. o.) az olvasó megismerkedhet Ausztrália, Dél-Amerika és Dél-Afrika magyar diaszpóráinak egyházi életével, amelyek sajnos partikuláris részét képezik a magyar emigrációtörténeti kutatásoknak.

Az utolsó két fejezet amellel, hogy összegzi az addigi leírásokat, teret enged egy magyarító narratívának. A 20. századi egyházakról szóló történeti elbeszélésekben a legnépszerűbbnek számítanak az egyház és állam egybefonódásának és kapcsolatának a kérdései, így nem csupán a vizsgált téma, hanem a szintézis megközelítése is újnak mondható. A szerző olyan kényes kérdéseket feszeget konklúziójában mint a középosztály hiányának lehetséges következményei a magyar társadalomban, vagy az egyházi tulajdon fenntartásának lehetőségei az állami támogatások mennyiségének függvényében. Dreisziger szerint az egyházak és a nemzetek történeti evolúciója természetükből adódóan nem különíthető el egymástól. Továbbá a magyar nemzet megmaradásának történeti vizsgálata csakis a történelmi egyházak történeti vizsgálatával párhuzamosan lehet érvényes. A diaszpórákhoz kapcsolódóan kiemeli, hogy az egyházakra megnövekedett szerep hárul, ugyanis a hívek hitének és lelki gondozásának feladatán túl feladatuk a nemzeti közösségek kultúrájának és identitásának megőrzése is. A 21. század globális tendenciáival, a kulturális pluralitás normává válásával összefügg a diaszpórában működő egyházak egyre nehezebbé váló helyzete.

Összességében elmondható, hogy a kötet eleget tesz a lefektetett célkitűzéseinek, és a megfelelő tudományos alapossággal, a kurrens tudományos eredmények figyelembe vételével mutatja be Magyarországot és a világban szétszóródott magyarság történelmi egyházainak történetét. Újszerűsége leginkább abban rejlik, hogy egységében vizsgálja azt, továbbá új információkkal szolgál mind a tengerentúli olvasóknak, mind a hazai, emigrációval foglalkozó kutatóknak.

Sárhegyi Tamás Felicián

E számunk szerzői

ARANY KRISZTINA főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
BAKÓ ZSIGMOND segédlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
KAPOSVÁRINÉ DÁNYI ÉVA osztályvezető (Országos Széchényi Könyvtár, Bp.)
KÖRMENDY LAJOS ny. főosztályvezető, főigazgató-helyettes (Magyar Országos Levéltár, Bp), Bp.)
KURECSKÓ MIHÁLY főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
KÜNSTLERNÉ VIRÁG ÉVA főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
MACZELKA ÁRPÁD munkatárs (Országos Széchényi Könyvtár, Bp.)
SÁRHEGYI TAMÁS FELICIÁN PhD hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp.–Piliscsaba)
SZABÓ DOROTTYA főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

TÁJÉKOZTATÓ

Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség a beérkezett kéziratok közléséről két anonim szakmai bíráló (lektor) véleményének ismeretében hoz döntést. A szerkesztőség kizárólag olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek a szerkesztőség által előírt követelményeknek. Kérjük a tanulmányok és az ismertetések szerzőit, hogy minden esetben végleges szövegű kéziratokat küldjenek, mivel a korrektúrában a szerkesztők által megszerkesztett kéziratokon érdemi változtatásokra már nincs lehetőség. A szerkesztőség jegyzetapparátussal együtt lehetőleg 0,5–1 íves (20–40 000 „n”) tanulmányokat, recenziók esetében maximum 5 oldalas (10 000 „n”) írásokat vár. Ennél nagyobb terjedelmű kéziratok megjelentetésére is van lehetőség indokolt esetben (maximum 100 000 „n”). Az ismertetéseknél kérjük az ismertetendő mű (művek) pontos bibliográfiai adatait közölni. A tanulmányokban csak a jegyzetekben történik hivatkozás, nem kell felhasznált irodalom- vagy rövidítésjegyzéket készíteni.

Az egységes jegyzetapparátus érdekében kérjük az alábbiak betartását:

- A hivatkozott művek szerzőinek nevét kurziválni kell; nem kurziváljuk viszont szerkesztőjének (szerkesztőinek) nevét. Ez utóbbiakat a jelzett könyv, tanulmánykötet címe után zárójelbe téve adjuk meg (pl. Szerk. Domanovszky Sándor.). Ha egy műnek több szerzője, illetve szerkesztője van, azokat nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól. A szerző(k) neve után a cím előtt kettőspontot tegyünk.
- Az oldalhivatkozásokor kérjük az oldal sorszámát megadni, a tól–ig-oldalszámok és évszámok esetében nagy kötőjelet (–) írjunk (38–40., 61–72.).
- A hivatkozásokor csak a kiadás helyét és évét tüntessük fel, a kiadót nem.
- Ha a hivatkozott mű esetében több kiadási hely van megadva, az egyes helységeket nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól (pl. Bp.–Debrecen). Ha a kiadás helye Budapest, azt mindig rövidítve írjuk ki (Bp.). A kiadás helye után, az év előtt vesszőt kell tenni (pl. Bp.,).
- Amennyiben a hivatkozott mű valamilyen sorozat keretében jelent meg, a sorozat címét a kiadási hely és év után zárójelben tüntessük fel: pl. (Monumenta Hungariae Historica).
- Ha tanulmánykötetben napvilágot látott cikket idézünk, úgy a hivatkozott tanulmány után az „In:” szócskát írjuk, és közvetlen utána adjuk meg a tanulmánykötet címét és zárójelben a szerkesztőjét/szerkesztőit.
- Folyóiratban megjelent cikkekre történő hivatkozásokor nem tesszük ki az „In:” szócskát. A hivatkozott folyóirat címét kurziváljuk, és utána tegyünk vesszőt; ezt követi az évfolyam vagy kötetszám, majd zárójelbe téve a megjelenés éve, utána az illető évben megjelent szám, végül pedig az oldalszám: pl.: *Történelmi Szemle*, 1 (1958) 1. sz. 52. Az éven belüli számot csak abban az esetben jelöljük, ha a folyóiratnál nem folyamatos a lapszámozás az egyes számok esetében.
- Amennyiben ugyanarra a műre történik hivatkozás, kérjük a hivatkozott szerző családi nevét teljesen megismételve, keresztnévét azonban rövidítve megadni, utána kettős pontot tenni, majd az „i. m.” jelölést használni. Ezt követi az oldalszám. (Pl.: *Nagy I.*: i. m. 32.). Ha egymást követően ugyanarra a műre és oldalszámra hivatkozunk, írjuk, hogy „Uo.” Ha ugyanazon szerző egy másik munkájára, tanulmányára hivatkozunk, úgy az utóbbit/utóbbiakat az előbb idézettől egyértelműen el kell különíteni (pl. rövidített címmel, kerülve az évszamos rövidítést) és erre hivatkozni. Ha szerkesztett műre, forráskiadványra vagy sokszerzős műre történik hivatkozás, akkor a cím után zárójelben közöljük a továbbiakban alkalmazott rövidített címet (pl. a továbbiakban Reg. Arp.). Ha több kötetes műre történik hivatkozás, kérjük minden esetben az idézett kötetszámot, eltérő kiadási hely és év esetén ez utóbbiakat is feltüntetni. (Pl. *Nagy I.*: i. m. XI. k. Pest, 1858.)
- A kéziratokban az évszázadokat – idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével – arab számmal jelöljük.
- Írásaikat minden esetben Word for Windows szövegszerkesztő programban készítve juttassák el a szerkesztőségbe elektronikus úton a turul@mol.gov.hu vagy a szerkesztőség tagjainak címére. A szöveget balra zártan írják, és a kurziváláson kívül semmilyen kiemelés (kövérítést, aláhúzást, ritkítást) vagy formázást ne alkalmazzanak. A tapadó írásjeleket is kurziválni kell, ha az előtte álló szó kurzív.
- A betűtípusok megválasztásakor ajánljuk a Times New Roman-t.
- A lábjegyzeteket automatikus számozással kérjük megadni, „lábjegyzet”-programot választva. Így a jegyzetek az oldal aljára kerülnek.
- Amennyiben a kiadandó tanulmányban képet/képeket is kívánnak közölni, kérjük azt/azokat mellékelni, vagy digitális formában a kézírathoz csatolva beküldeni, minden esetben jelölve a kéziratban, az/azok hova kerüljön/kerüljenek. Csak nyomdai szempontból jó minőségű képeket tudunk közölni. A Magyar Országos Levéltár anyagából közlendő képet nem szükséges mellékelni, csak a pontos jelzetet feltüntetni.
- Amennyiben nagyobb méretű táblázatokat kívánnak közölni, melyek meghaladják a folyóirat szedéstűkőr-szélességét, kérjük azokat a tanulmány szövegének végéhez illeszteni, külön szakaszban. A genealógiai táblázatokat is Word for Windows szövegszerkesztő programban kérjük.
- Csak a jegyzetekben (ld. = lásd, vö. = vesd össze, pl. = például) használjunk rövidítéseket, a főszövegben ne, ott tehát kiírjuk, hogy „például”.
- A főszövegben és a jegyzetekben az idézeteket nem kurziváljuk, csak idézőjelbe tesszük. Az idegen nyelvű (többnyire latin) kifejezéseket, formulákat viszont kurziváljuk.
- A folyóiratban közlésre kerülő tanulmányokról különnyomatokat csak külön igény alapján, megegyezés szerint készítünk. Az aktuális számból a tanulmányok szerzői öt tiszteletpéldányt kapnak, valamint dolgozatukat elektronikusan PDF formátumban.

Példák a hivatkozásokra:

Monográfiák esetében:

Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan. Bp., 1930. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 3.)

Folyóiratok esetében:

Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címereslevele 1519-ből. *Turul*, 46 (1932) 68–70.

Szerkesztett kiadvány esetében:

Thallóczy Lajos: Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527. (Az oklevéltárat szerk. Horváth Sándor.) Bp., 1915. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria XL.) 76.

Tanulmánykötetben megjelent írás esetében:

Kubinyi András: A királyi udvar élete a Jagelló-korban. In: Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. (Szerk. Koszta László.) Szeged, 1995. 309–355.

Digitális adathordozók esetében:

Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Oslis nem.